

Rovné zacházení a ochrana před diskriminací

1. Co je to diskriminace?

Jedná se o rozdílné zacházení s lidmi na základě zakázaných důvodů, které se odehrává ve vymezených oblastech právních vztahů. Pro takové rozdílné zacházení není žádný rozumný a oprávněný důvod. Diskriminace je protiprávní.

2. Z jakých důvodů a v jakých oblastech je diskriminace zakázána?

Diskriminační důvody dle antidiskriminačního zákona	Chráněné oblasti
Rasa, etnický původ, národnost	Zaměstnávání, povolání, služební poměr
Pohlaví	Přístup k povolání a podnikání
Sexuální orientace	Vzdělání
Věk	Sociální zabezpečení
Zdravotní postižení	Zdravotní péče
Náboženské vyznání	Členství v profesních komorách a v odborech
Víra, světový názor	Zboží a služby včetně bydlení
Státní příslušnost	

Některé zákony zmiňují i další důvody diskriminace – **jazyk, sociální původ, členství v politických stranách a hnutích, manželský a rodinný stav nebo povinnosti k rodině a jiné.**

3. Co ještě je považováno za diskriminaci?

Zákon za diskriminaci považuje i následující typy chování:

Obtěžování – vytváření ponižujícího a nepřátelského prostředí z diskriminačního důvodu.

Sexuální obtěžování – obtěžování, které má sexuální povahu.

Pronásledování – postih nebo znevýhodňování osoby, která se bránila diskriminaci.

Pokyn k diskriminaci – zneužití podřízeného k diskriminaci třetí osoby.

Navádění k diskriminaci – přesvědčování k diskriminaci třetí osoby.

4. Jaké jsou příklady diskriminačního jednání – rozdílného zacházení?

Paní Kláru propustili z práce, protože zjistili, že je lesba.

= důvod: sexuální orientace; oblast: zaměstnávání

Ředitelka banky nařídila svým podřízeným, aby neposkytovali kreditní karty zákazníkům a zákaznicím, kterým je víc než 70 let.

= ředitelka banky – pokyn k diskriminaci; podřízení, kteří vyhoví nařízení ředitelky – přímá diskriminace; důvod: věk; oblast: zboží a služby

Pavlíka odmítli přijmout do základní školy, protože je na vozíku.

= důvod: zdravotní postižení; oblast: vzdělání

Majitelka bytu chce po realitním makléři, aby odmítl všechny romské zájemce a zájemkyně. Realitní makléř Rom(k)y nezve na prohlídky bytu.

= majitelka bytu – navádění k diskriminaci; realitní makléř – přímá diskriminace; důvod: rasa, etnicita; oblast: zboží a služby – bydlení

5. Proč je třeba se diskriminaci bránit?

Demokratický právní stát je založen na tom, že má každý člověk stejná práva. Všichni mají mít stejný přístup ke vzdělání, práci, bydlení, zdravotní péči nebo ke zboží. Když jsou tato práva porušována, je důležité se ozvat. Aktivní obrana proti diskriminaci napomáhá tomu, aby se podobná situace v budoucnu neopakovala.

6. Jak se mohu diskriminaci bránit?

Diskriminuje Vás zaměstnavatel nebo Vás diskriminovali na pracovním pohovoru? Obráťte se na oblastní [inspektorát práce](#).

Nechtějí Vaše dítě přijmout do školy? Diskriminují Vás nebo Vaše dítě ve škole nebo jiném vzdělávacím zařízení? Obráťte se na [Českou školní inspekci](#).

Diskriminuje Vás banka, pojišťovna, spořitelna nebo jiná finanční instituce? Obráťte se na [Českou národní banku](#).

Diskriminují Vás v obchodě nebo při využívání služeb? Obráťte se na [Českou obchodní inspekci](#).

Výše zmíněné úřady mohou dosáhnout odstranění diskriminačního jednání, případně ho pokutovat. Nemohou Vám zajistit zadostiučinění nebo náhradu újmy v penězích pro oběti diskriminace. To může pouze soud.

7. Jak mi může pomoci ombudsman?

Ombudsman:

- vyhodnotí, zda se ve Vámi popsané situaci skutečně může jednat o diskriminaci podle antidiskriminačního zákona,
- poradí Vám, jak můžete dále postupovat, na koho se máte obrátit a jak podat návrh na zahájení řízení z důvodu diskriminace,
- může zprostředkovat bezplatné právní zastoupení, pokud vyhodnotí, že k diskriminaci došlo, a Vy se chcete obrátit na soud, ale nemáte peníze na advokáta,
- pomáhá bezplatně.

Důležité!

Co nejpřesněji pojmenujte, v čem diskriminační jednání spatřujete. Vybavte se veškerými důkazy, které mohou diskriminaci doložit (příslušná dokumentace, e-mailová komunikace, nahrávka situace, při níž k diskriminaci došlo apod.)

8. Jaké další úkoly má ombudsman v boji proti diskriminaci?

Ombudsman:

- provádí výzkumy,
- vydává doporučení a stanoviska k aktuálním diskriminačním tématům,
- komunikuje s evropskými organizacemi, které se zabývají otázkou rovného zacházení.

9. Co pro Vás ombudsman udělat nemůže?

- hradit náklady spojené s žalobou a právním zastoupením,
- zastupovat oběti diskriminace před soudy (více informací viz informační leták ochránce [Právní pomoc](#)).